

Bibliometrija

Transparentnost raziskovalne politike in vloga knjižničarjev

Izr. prof. Primož Južnič

Članek

Demšar, F., & Južnič, P. (2013).

Transparency of research policy and the role of librarians. *Journal of Librarianship and Information Science*, 0961000613503002.

Cilji raziskave

V članku smo želeli raziskati, vpliv Javne raziskovalne agencije (ARRS), na vedenje raziskovalcev v kontekstu raziskovalne politike in uvajanja transparentnosti, kot pomembnega elementa ocenjevanja raziskovalnih rezultatov.

Dodatno nas je zanimalo, ali lahko knjižničarji kot informacijski strokovnjaki prispevajo k uresničevanju transparentnosti in kako.

Položaj raziskovalnih agencij

Pri organizaciji znanstvene dejavnosti je vloga raziskovalnih agencij posredniška, saj deluje med vlado, ki odloča o znanstveni politiki in znanstveno skupnostjo.

Zato nekateri avtorji govorijo o dvojnem odnosu nadrejenosti in podrejenosti (*principal-client* modelu) ter o prenosu informacij med obema sistemoma.

Raziskovalni problem 1

Ocenjevanje raziskovalnih rezultatov, kot del raziskovalne politike – prinese lahko različne efekte. Če raziskovalna agencija dobro opravlja svojo posredovalno funkcijo, ima vsaka odločitev, ki jo sprejme, podobne vplive, kot bi jih imele določitve, ki neposredno vplivajo na financiranje.

Raziskovalni problem 2

Raziskovalci in njihove ustanove so se sposobni relativno hitro prilagajati novim zunanjim zahtevam. Seveda tako, da te zahteve ne vplivajo na njihovo osnovno dejavnost – raziskovanje, kot dodatne obremenitve ali podobne težave, ki bi zmanjševale kvaliteto raziskovalnega dela..

Raziskovalni model

Transparentnost raziskovalnih rezultatov je bila v Sloveniji “zapovedana” s strani ARRS. To je bilo urejeno s pomočjo COBISSa.

Bibliografije raziskovalcev so postale del sistema leta 1994, ter postale obvezne 1997.

Za njih skrbijo knjižničarji, pravilnost vnosov pa nadzorujejo OSICi.

OSICi

**Agencija za raziskovalno dejavnost
-ARRS:**

<http://www.arrs.gov.si/sl/>

>>Raziskovalna infrastruktura

>>Osrednji specializirani informacijski
centri

Predstavitev

Seznam

- 1. Naravoslovje** Naravoslovnotehniška fakulteta
- 2. Tehnika** Centralna tehniška knjižnica ULj
- 3. Biotehnika** Biotehniška fakulteta
- 4. Medicina** Medicinska fakulteta, Inštitut za biomedicinsko informatiko
- 5. Družboslovje** Fakulteta za družbene vede
- 6. Humanistika** Znanstveno-raziskovalni center SAZU

Najpomembnejše naloge

- sodelovanje pri optimiranju metodoloških osnov vodenja bibliografij raziskovalcev,
- spremljanje in nadziranje ustreznosti razvrstitve bibliografskih enot raziskovalcev po veljavni tipologiji dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu COBISS.SI,
- organiziranje arbitraže v primeru vsebinsko spornih tipologij (v sodelovanju z znanstvenoraziskovalnimi sveti ved),
- redigiranje bibliografskih zapisov s spremembo tipologije v primeru nepravilnih razvrstitev bibliografskih enot,

COBISS in SICRIS

Slovenija tako dobi centraliziran in enoten sistem bibliografij raziskovalcev, ki so del COBISSa.

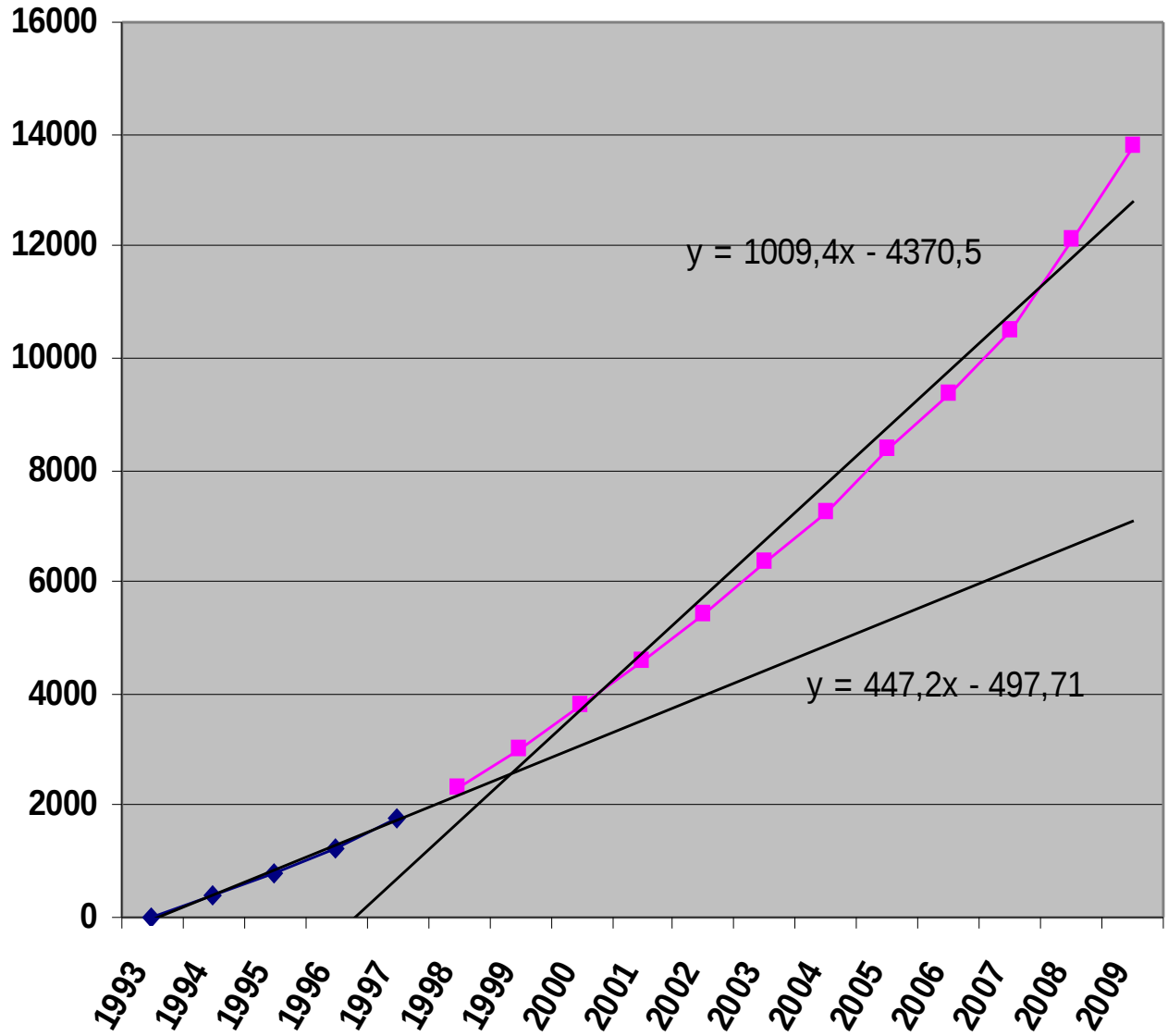
SICRIS (**S**lovenian **C**urrent **R**esearch **I**nformation **S**ystem) je bil v sedanji obliki vpeljan 1998. Vsebuje bistvene informacije o raziskovanju in najpomembnejše raziskovalne rezultate (znanstvene in socialno-ekonomskega pomena).

<http://sicris.izum.si/>

Analiza objav v revijah, ki jih indeksira WoS (ISI Thomson) razkriva, da je njihovo število od leta 2007 okoli 60% višje, kot je bilo po predvidenih trendih za obdobje 1993-2007. Ta trend (rasti števila objav), se je bistveno spremenil z letom 1998. Zanimalo nas je, kateri dejavniki so vplivali na to spremembo.

Zakaj? Kaj bi lahko bil vzrok?

Ali bi lahko to bil vpliv transparentnosti, ki jo je ARRS vpeljal?

- ◆ period 1993-1997
- period 1998-2009
- Linear (period 1993-1997)
- Linear (period 1998-2007)

Možni dejavniki, ki bi lahko vplivali na rast

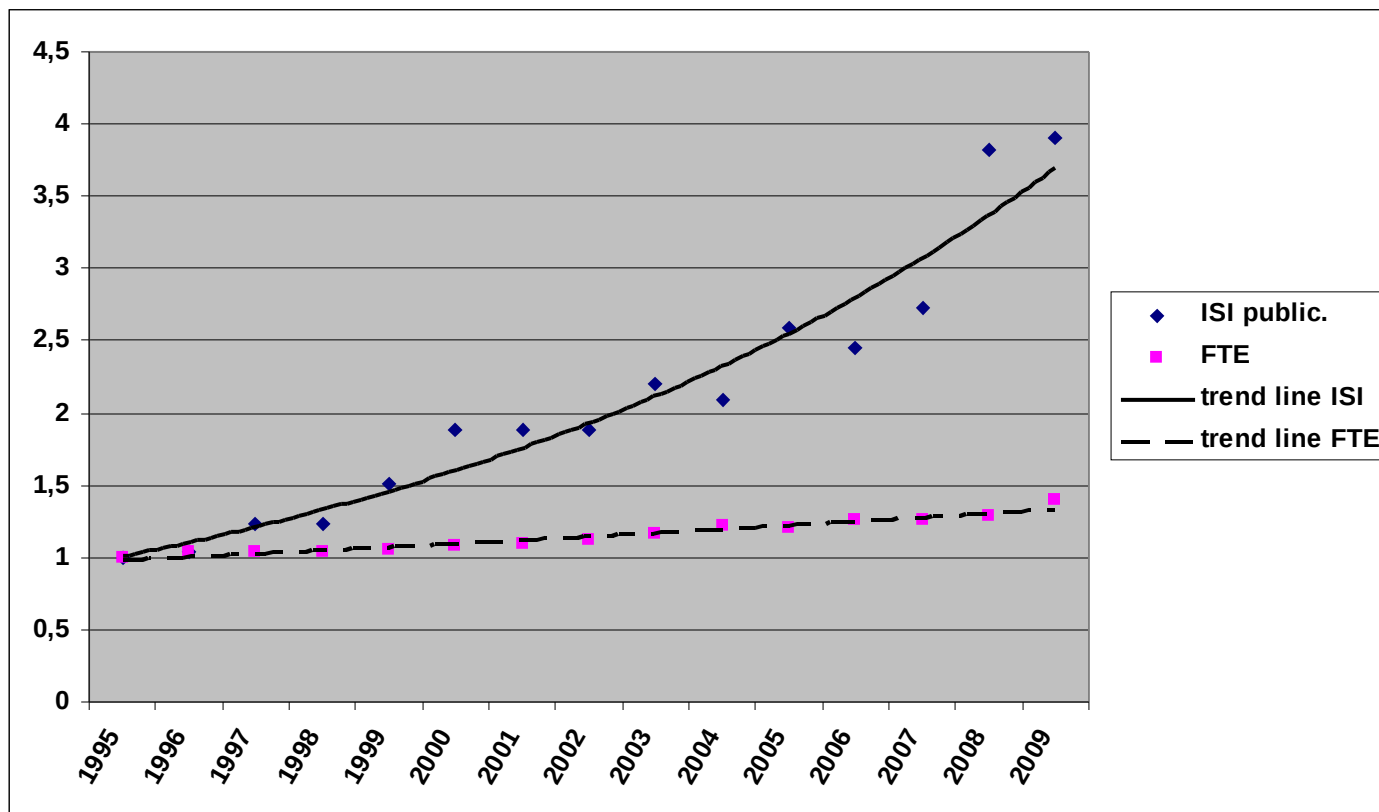
1. Večji obseg finansiranja;
2. Večje število raziskovalcev;
3. Večja rast števila revij, ki so indeksirani v WoS bazah;
4. Več možnosti za mednarodno sodelovanje in socialno mreženje;

Večji obseg finansiranja

Žal ne.

Rast objav je veliko večja, kot je rast sredstev namenjenih znanstvenemu raziskovanju.

Financiranje in število objav

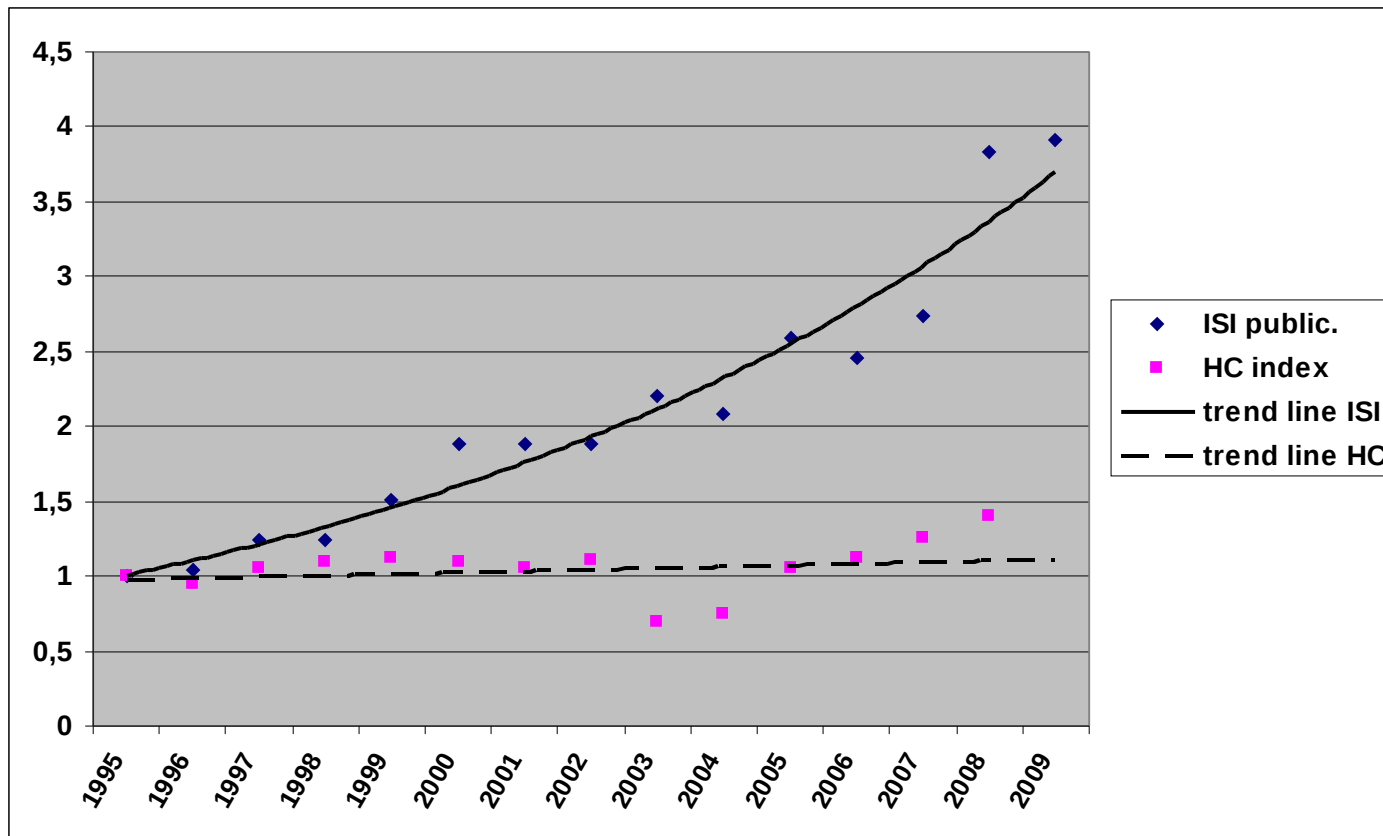

Večje število raziskovalcev

Omejene možnosti: (samo dva milijona nas je)

Število raziskovalcev (FTE) je ostalo v tem obdobju približno enako .

Število raziskovalcev in objav

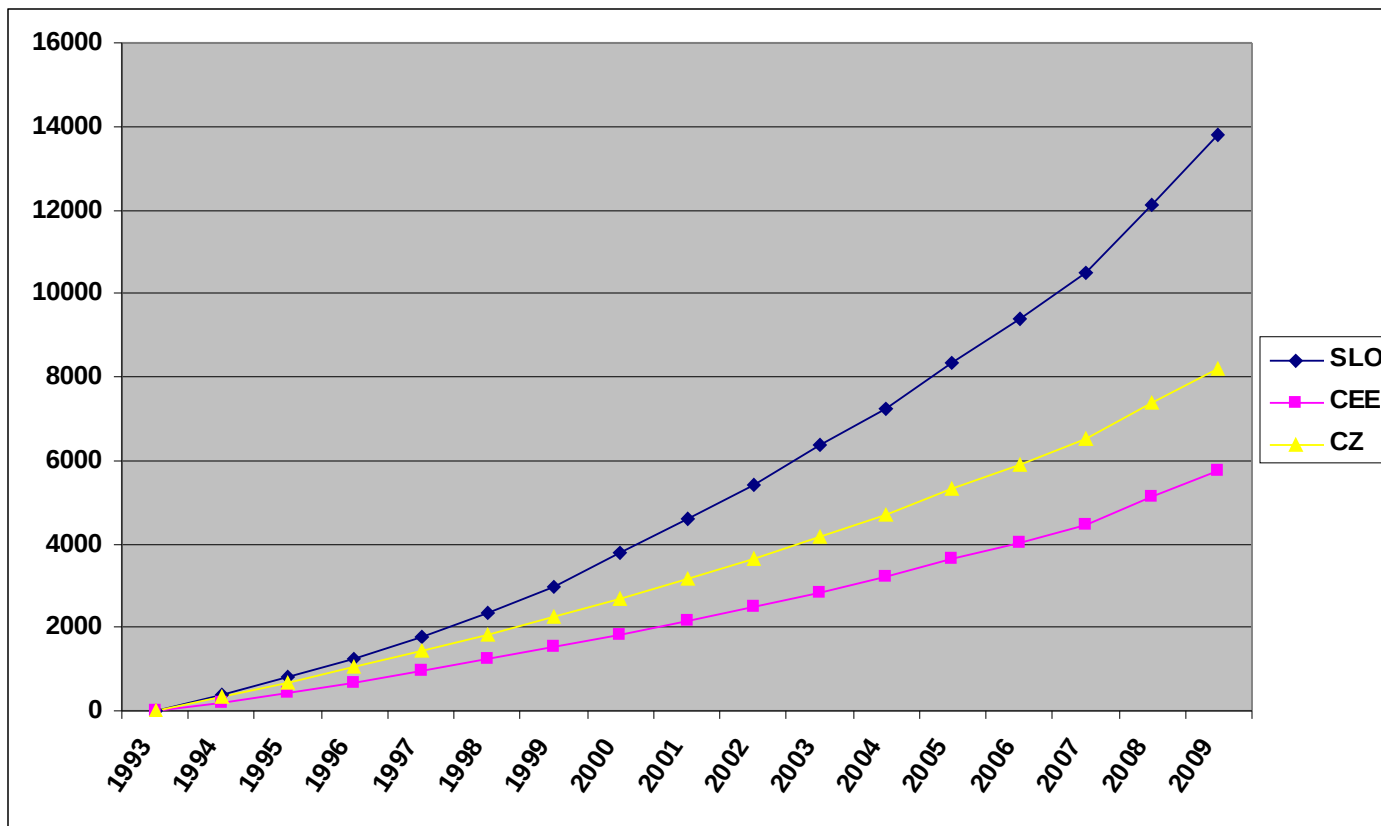
Večje število revij

Delež objav slovenskih raziskovalcev, se je podvojil v zadnjih desetih letih. To pomeni, da je objav več , kot se je povečalo število indeksiranih publikacij

Mednarodno sodelovanje

Nove možnosti za mednarodno sodelovanje, so bile dane vsem raziskovalcem, novih članic EU (CEE). Vključujejo se v Okvirne programe, financiranja projektov in podobno. Torej Slovenija ni imela kakšnih posebnih prednosti, vendar je njena rast višja v primerjavi z vsemi novimi članicami.

Primerjava z novimi članicami (povprečje) in Češko republiko

Rezultati

Edini dejavnik, ki je ostal in bi lahko spodbudil raziskovalce iz Slovenije, da spremenijo svoj način objavljjanja, raziskovalnih rezultatov in se osredotočijo na objavljjanje, v najbolj uglednih revijah.

Transparentnost in evaluacija

Pomembno je, da ločimo transparentnost prikaza, raziskovalnih rezultatov od sistema evaluacije. Le-ta se bistveno ni spreminjal v opazovanem obdobju. Raziskovalci so se začeli zavedati, pomena odličnih in pravilno vnesenih zapisov, v svojih bibliografijah, s katerimi gradijo tudi svoj znanstveni ugled.

Kriteriji

To prilagajanje transparentnosti, lahko razumemo, tudi kot posredno prilagajanje, morebitnim drugačnim kriterijem evaluacije, ki bi sloneli delno, ali v celoti na bibliometrijskih dejavnikih.

Knjižničarji in drugi informacijski strokovnjaki

Pomembno vlogo, pomen in odgovornost v drugačnem, bolj transparentnem sistemu predstavljanja raziskovalnih rezultatov, so v Sloveniji zadožili knjižničarje.

Tega se morajo zavedati, ter se s svojim strokovnim delom tudi stalno dokazovati.

Prednosti takšnega vodenja bibliografij

Podoben sistem ima le nekaj držav: Belgija (Flamski del), Danska in Norveška.

Prednosti:

1. **Kompletnost:** Vse objave so v sistemu in niso odvisne od tujih virov.
2. **Možne so različne uporabe zbranih podatkov** (bibliometrijske analize).
3. **Transparentnost:** Podatki so javno dostopni in preverljivi.

Priložnost

Knjižničarski in informacijski strokovnjaki, morajo sprejeti in razvijati vsako pobudo in možnost, da lahko aktivno vplivajo na raziskovalno politiko.

(Oppenheim, 2008)